

The Role of the Network Society in the Professional Identity of Astan Quds Razavi Librarians

Ali Akbar Khasseh

*Corresponding Author, Associate Professor in Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran. Email: khasseh@gmail.com

Faramarz Soheili

Associate Professor in Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran. Email: fsoheili@gmail.com

Neda Dana

M.Sc. in Knowledge and Information Science Payame Noor University, Tehran, Iran. Email: n.dana6060@gmail.com

Abstract

Objective: The purpose of this study is to identify the role of the network society in the professional identity of librarians of Astan Quds Razavi. It is based on Castells's network society theory.

Methodology: The present study was qualitative in terms of type of research and has an applied orientation. In this research, the method of thematic analysis has been used in order to discover the concepts related to the network society and the professional identity of Quds Razavi librarians. In order to provide the data needed to analyze and answer the research questions, semi-structured interview tools were used. The sampling method in the present study is non-probability purposeful. The sample size of the present study consists of 14 librarians of Astan Quds libraries. The data obtained from this research have been analyzed through qualitative thematic analysis method.

Findings: As a result of analyzing the interviews using thematic analysis method, 5 comprehensive themes of professional roles and goals, how to interact with the global network, spheres of influence, the impact of professional identity from participation in global networks and the effects of librarians' interaction with a networked society on the librarianship profession has been extracted in connection with the role of a networked society in the professional identity of librarians of Astan Quds Razavi. Also, these 5 comprehensive themes include 15 organizing themes, which have been extracted from 135 basic themes.

Conclusion: According to the research findings, the development of society towards the global network has always been part of librarians' concern about the job threats posed by it. Challenges such as rapid technological change and the proliferation of information that is sometimes unscientific and undocumented, and the diminishing role of books, libraries, and librarians, have raised concerns for librarians. But what is important and plays a significant role in strengthening the sense of identity of librarians is the development of information services and countless service opportunities that will be achieved by improving the skills of librarians and highlighting the role of professional and experienced managers. In other words, with the advancement of technology and global networks, the main mission of libraries and consequently librarians do not change, but with the development of individual competencies of librarians and the development of libraries and library services, not only their professional identity it is not a threat, but only the way in which libraries and librarians operate in the context of digital development, evolving and evolving. Librarians can develop their social and personal communication network as the global network community develops, and by synchronizing information and transferring experiences and providing the necessary training to the audience to participate in these communication networks, librarians can. In this regard, the role of professional, experienced and motivating managers in the sense of identity of librarians is very important. Librarians can help maintain libraries in an ever-changing world of information by developing a social network and expanding voluntary activities in an interactive and collaborative manner nationally and globally.

Keywords: Network Society, Professional identity, Librarians, Astan Quds Razavi.

Article type: Research

ARTICLE INFO

Article history:

Received: 21/1/2022

Received in revised form: 07/02/2022

Accepted: 16/02/2022

Available online: 18/04/2022

Publisher: Central Library of Astan Quds Razavi
Library and Information Sciences, 2022, Vol. 25, No.1, pp. 5-28.

© The author(s)

نقش جامعه شبکه‌ای در هویت حرفه‌ای کتابداران آستان قدس رضوی

علی اکبر خاصه

* نویسنده مسئول، دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، ایران. رایانامه: khasseh@gmail.com

فرامرز سهیلی

دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، ایران. رایانامه: fsohieli@gmail.com

ندا دانا

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، ایران. رایانامه: n.dana6060@gmail.com

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، شناسایی نقش جامعه شبکه‌ای در هویت حرفه‌ای کتابداران آستان قدس رضوی بر پایه نظریه جامعه شبکه جهانی کاستلز است. **روش‌شناسی:** پژوهش از نوع کیفی و دارای جهت‌گیری کاربردی است. جامعه پژوهش، کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی و روش نمونه‌گیری، غیراحتمالی هدفمند است. حجم نمونه را ۱۴ کتابدار تشکیل داده که حجم نمونه بر اساس اشباع نظری نهایی شده است. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختار یافته است و داده‌ها از طریق روش کیفی تحلیل مضمون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌ها: از تحلیل مصاحبه‌ها، ۵ مضمون فراگیر استخراج گردید که عبارتند از: نقش‌ها و اهداف حرفه‌ای، نحوه تعامل با شبکه جهانی، قلمروهای نفوذ، تأثیرپذیری هویت حرفه‌ای از مشارکت در شبکه‌های جهانی و اثرات تعامل کتابداران با جامعه شبکه‌ای بر حرفه کتابداری مضامین فراگیر، شامل ۱۵ مضمون سازمان‌دهنده است که از ۱۳۵ مضمون پایه استخراج شده است.

نتایج: توسعه شبکه جهانی همواره بخشی از دغدغه خاطر کتابداران به جهت تهدیدهای شغلی ناشی از این امر است. چالش‌هایی چون تغییرات سریع فناوری و انتشار حجم زیاد اطلاعات که گاهی غیرعلمی بوده و مستند نیستند و کمرنگ شدن نقش کتاب، کتابخانه و کتابدار، نگرانی‌هایی را برای کتابداران ایجاد کرده است. با پیشرفت فناوری و پیوستن به شبکه‌های جهانی، رسالت اصلی کتابخانه‌ها و به تبع آن کتابداران تغییر نمی‌کند، تنها شیوه و ابزار فعالیت کتابخانه‌ها و کتابداران تغییر می‌پذیرد و تکامل می‌یابد. کتابداران شبکه ارتباطات اجتماعی و فردی خود را توسعه داده و با دسترس‌پذیر کردن اطلاعات و انتقال تجارب و ارائه آموزش‌های لازم مخاطبان را جهت مشارکت در جامعه شبکه‌ای همگام می‌کنند. در این میان نقش مدیران متخصص، با تجربه و مشوق در احساس هویت کتابداران بسیار حائز اهمیت است.

کلیدواژه‌ها: جامعه شبکه‌ای، هویت حرفه‌ای، کتابداران آستان قدس رضوی.

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۱۰

تاریخ ویرایش: ۱۴۰۰/۱۱/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۲۷

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱/۲۹

ناشر: کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی

کتب‌داری و اطلاع‌رسانی، ۱۴۰۱، دوره ۲۵، شماره ۱، شماره پیاپی ۹۷، صص. ۵-۲۸

© نویسندگان

مقدمه

جهان پیوسته در حال دگرگونی است و بشر همواره کوشیده است تا بر چالش‌های موجود غلبه کرده و محیطی را برای زندگی خویش فراهم سازد که در آن به بالاترین احساس رضایت از کیفیت زیستن، دست یابد. در جامعه امروزی عواملی چون صنعتی شدن، توسعه فناوری، گسترش اقتصاد، سرمایه‌گذاری و توسعه ارتباطات و فرآورده‌های فرهنگی آن نه تنها زندگی مادی و اقتصادی مردم، بلکه چارچوب‌های نمادین آن‌ها را نیز دگرگون می‌کنند؛ بنابراین، یکی از عواملی که بر هویت اجتماعی افراد نقش دارد رسانه‌ها هستند. امروزه وسایل ارتباط جمعی در تمامی کشورها نقش حساس و مهمی را در زمینه‌های مختلف از جمله سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایفا می‌کنند. در عصر فراصنعتی، قدرت در دست کسانی است که شبکه‌های ارتباطی و اطلاعاتی را در اختیار خود دارند (تافلر^۱، ۱۳۷۶).

استفاده از اینترنت و رجوع به آن به عنوان یک شبکه جهانی طی سال‌های اخیر بسیار افزایش یافته است و هر روز نیز بر آمار مراجعه‌کنندگان به آن افزوده می‌شود. اینترنت یا همان شبکه جهانی، دنیای جدیدی را برای ما ساخته است و در آنجا به جای واقعیت با واقعیت مجازی روبه‌رو هستیم و در این فضای مجازی به هویت مجازی می‌رسیم (اخگری، ۱۳۸۸).

تحولات اخیر در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بیش از هر چیز تحت تأثیر پیشرفت فناوری اطلاعات و شبکه‌های ارتباطی بوده است. از نگاه اندیشمندان مختلف این تحولات در قالب نظریه‌های گوناگونی صورت‌بندی شده است. در یکی از مطرح‌ترین این دیدگاه‌ها، کاستلز (۱۳۸۵)، از ظهور جامعه شبکه‌ای و تغییر مناسبات قدرت در عصر حاضر سخن به میان آورده است (آنتروایکو^۲، ۲۰۱۵).

در بین صاحب‌نظران و اندیشمندان جهان، «مانوئل کاستلز» بهترین تلاش را برای روشن نمودن زوایای تاریک و پوشیده جامعه شبکه‌ای انجام داده است. وی ریشه به وجود آمدن جهان نو را در تلاقی سه فرآیند تاریخی در اواخر دهه ۱۹۶۰ میلادی و نیمه دهه ۱۹۷۰ میلادی جستجو می‌کند: انقلاب فناوری اطلاعات؛ بحران‌های اقتصادی سرمایه‌داری و دولت‌سالاری و تجدید ساختار متعاقب آن؛ شکوفایی جنبش‌های اجتماعی فرهنگی، همچون: آزادی‌خواهی، حقوق بشر، فمینیسم و طرفداری از محیط زیست. به عقیده وی تعامل میان این فرایندها، یک ساختار نوین اجتماعی مسلط؛ یعنی جامعه شبکه‌ای، یک اقتصاد نوین؛ یعنی اقتصاد اطلاعاتی - جهانی و یک فرهنگ نوین؛ یعنی فرهنگ مجازی واقعی را به عرصه وجود آورده است. منطق نهفته

1. Toffler

2. Anttiroiko

در این اقتصاد، جامعه و فرهنگ، زیر بنای کنش نهادهای اجتماعی در سراسر جهانی به هم پیوسته خواهد بود (کاستلز، ۱۳۸۰).

کاستلز هویت را فرآیند معنا سازی بر اساس یک ویژگی فرهنگی یا مجموعه به هم پیوسته‌ای از ویژگی‌های فرهنگی می‌داند که بر منابع معنایی دیگر اولویت دارد. به نظر کاستلز «در جامعه شبکه‌ای، برای بیشتر کنشگران اجتماعی، معنا، حول یک هویت بنیادی سازمان می‌یابد. این هویت اساسی در طول زمان و مکان، قائم به ذات است.» (کاستلز، ۱۳۸۵)

گیدنز^۱ در کتاب جامعه‌شناسی می‌نویسد: «هویت همان چیزی است که فرد، به آن آگاهی دارد. به عبارت دیگر هویت شخص چیزی نیست که در ادامه کنش‌های اجتماعی به او تفویض شده باشد، بلکه چیزی است که فرد باید آن را به طور مداوم و روزمره ایجاد کند و در مقابل فعالیت‌های بازتابی خویش مورد حفاظت و پشتیبانی قرار دهد (گیدنز، ۱۳۷۹). هویت حرفه‌ای متشکل از دو بعد میان‌فردی و درون‌فردی می‌باشد (گیبسون و دیگران^۲، ۲۰۱۰)، همچنین هویت حرفه‌ای از دو پارادایم اجتماعی و روانی تشکیل شده است و یک پارادایم، بدون دیگری مفهوم هویت حرفه‌ای را به صورت کامل ارائه نمی‌کند (ویلتنس و کلارک^۳، ۲۰۱۴). به این ترتیب می‌توان گفت هویت حرفه‌ای افراد در نتیجه ارتباط بین معنایی که افراد به خود نسبت می‌دهند و معنایی که سایر افراد به وی نسبت می‌دهند تعریف می‌شود (تن هوره^۴، ۲۰۱۳). در مسیر شکل‌گیری هویت مناسب حرفه‌ای، فاکتورهای متعددی می‌توانند تأثیرگذار باشند. نگرش‌ها و ایده‌آل‌هایی که افراد در ارتباط با حرفه دارند، ارزش‌های اخلاقی، آموزش مناسب، سازگاری بین آموزش دوره‌ها (تئوری و عمل)، بهبود تعاملات، مشارکت‌های بین حرفه‌ای، داشتن استقلال در عمل، سیاستگذاری مناسب در حرفه و مواردی از این دست می‌تواند بر انگیزه آنان، انتخاب حرفه و ماندگار شدن آن‌ها در حرفه اثرگذار باشد (ولیزاده و قربانی، ۱۳۹۴).

با گسترش روزافزون حجم اطلاعات و اشکال گوناگون منابع اطلاعاتی، نقش کتابداری و کتابخانه‌ها بیشتر از گذشته اهمیت یافته است. امروزه کتابداری با مسائل گوناگونی روبه‌رو است. مسائلی مانند تحول در انواع کتابخانه‌ها و تغییر در ساختار و نقش آن‌ها، ورود فناوری‌های اطلاعاتی به کتابخانه‌ها و تأثیر آن بر نقش کتابداران و خدمات کتابداری، ورود موضوعات جدید در این رشته، اینترنت و تأثیر آن بر دسترسی به اطلاعات و ... که هر کدام از آن‌ها در دنیای کتابداری تحولاتی را در تعریف، جایگاه و نقش این حرفه ایجاد کرده است و مسلماً این حرفه را دچار چالش‌هایی نموده است. در عصر شبکه‌های اطلاع‌رسانی، کتابداران

1. Giddens
2. Gibson et al
3. willetts & Clarke
4. Ten Hoeve

وظیفه‌ای فراتر از دوره‌های قبل دارند و خدمات اطلاع‌رسانی محدود به مجموعه کتابخانه نیست (بقای، ۱۳۸۴). کتابداران از طریق طراحی، اجرا و ارائه خدمات اطلاعاتی به مردم، تلاش می‌کنند تا نیازهای اطلاعاتی جوامع خود را برآورده کنند. با این کار، آن‌ها نه تنها درک خاصی از اطلاعات و نیازهای اطلاعاتی جامعه خود را بیان می‌کنند بلکه هویت و دیدگاه حرفه‌ای خود را نیز بیان می‌کنند. با این حال، برداشت عمومی از کتابداران با درک منسوخ کتابداران به عنوان حافظ کتاب گره‌خورده است. این مسئله باعث ایجاد تنش بین کار کتابداران و برداشت عمومی از کتابداران می‌شود که می‌تواند موانعی در ارائه مؤثر خدمات اطلاعاتی ایجاد کند. دقیقاً به همین دلیل است که درک هویت حرفه‌ای کتابداران مهم است (کمیس^۱، ۲۰۱۸).

هویت حرفه‌ای یکی از اجزای اصلی و سازنده هویت است (دهقانی، ۱۳۹۹) که نحوه تعامل اعضای یک حرفه با مشتری و جامعه خود را شکل می‌دهد. از آنجا که کتابداری حرفه‌ای خدمتگرا است، درک آگاهانه و گفتاری از هویت می‌تواند راهی جدید برای بررسی هویت و افشای روش‌های تأثیرگذاری آن و اطلاع از نحوه تعامل کتابداران با مشتریان و جامعه وسیع آن‌ها فراهم کند (هیکس^۲، ۲۰۲۰). درک هویت حرفه‌ای کتابداران، زمینه‌ای برای رفع مشکلات حرفه کتابداری و نگرانی‌های کتابداران فراهم می‌کند. همچنین می‌تواند به توسعه راه‌حل‌های مناسب حرفه‌ای برای مشکلات مربوط منجر شود.

با عنایت به این که گسترش ارتباط با جامعه شبکه جهانی هویت حرفه‌ای کتابداران را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد و با توجه به گستردگی خدمات و وسعت کتابخانه‌های آستان قدس رضوی و بهره‌گیری از فناوری روز دنیا در این کتابخانه‌ها، کتابداران این سازمان نیز درگیر چالش‌های متعددی در زمینه توسعه شبکه‌ها و برقراری ارتباط با شبکه‌های جهانی و همچنین ارتباط و تعامل با مراجعان و نیازهای اطلاعاتی متنوع آن‌ها هستند. برای همگام شدن کتابداران آستان قدس با جامعه جهانی، آگاهی از اهداف حرفه‌ای، نحوه تعامل و تأثیرپذیری آن‌ها از جامعه شبکه‌ای و پیشرفت فناوری که هویت حرفه‌ای آنان را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد، ضروری است. در سند چشم‌انداز سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی آمده است که این مرکز باید به فعال‌ترین و غنی‌ترین مرکز کتابخانه‌ای در سطح منطقه و جهان اسلام تبدیل شود (آستان قدس رضوی، ۱۳۹۱). بنابراین، این پژوهش در درجه نخست سعی دارد بر اساس نظریه جامعه شبکه جهانی کاستلز، به شناسایی و باز تعریف اهداف حرفه‌ای و نقش‌ها و هویت حرفه‌ای کتابداران آستان قدس بپردازد و در درجه دوم با پرداختن به موضوع هویت و نحوه تأثیرپذیری آن در جامعه شبکه‌ای، به شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهای موجود، زمینه‌های رفع نقایص و کمک به توسعه توانایی‌های کتابداران این سازمان را فراهم نماید.

1. Kemmis

2. Hicks

پیشینه پژوهش

پیش‌تر نیز در این زمینه پژوهش‌هایی صورت گرفته است. برای مثال هریسون^۱ (۲۰۲۰) به «بررسی تأثیر جامعه شبکه‌ای بر هویت حرفه‌ای کتابداران صربستان» پرداخته است. وی طی یک مطالعه موردی اکتشافی چگونگی تعامل کتابداران صربستان و مشارکت آن‌ها در جامعه شبکه جهانی که توسط کاستلز تعریف شده است را بررسی نموده است. بدین منظور، با ۱۳ مطلع از طریق اسکایپ در مورد تجربیات آن‌ها به عنوان یک کتابدار عملی در صربستان مصاحبه کرده است. از تجزیه و تحلیل محتوا برای اتصال موضوعات موجود در مصاحبه‌ها و مضامین پیشنهادی استفاده شد. بسیاری از کتابداران صربستان به اهمیت جستجوی جهانی برای ادامه پیشرفت حرفه‌ای خود اشاره کرده‌اند، آن‌ها جامعه شبکه‌ای را در نحوه عملکرد خود مؤثر دانستند. راج^۲ و دیگران (۲۰۱۸) به «بررسی هویت و شبکه حرفه‌ای» پرداختند. با وجود شواهدی مبنی بر این که شبکه‌های بزرگ حرفه‌ای، انبوهی از مزایای مالی و شغلی را در اختیار دارند، افراد از نظر انگیزه برای ساخت چنین شبکه‌هایی متفاوت هستند. یافته‌ها نشان می‌دهد هویت بر شبکه‌های توسعه یافته افراد تأثیر می‌گذارد. در واقع کسانی که شبکه‌های حرفه‌ای را مطابق با هویت خود می‌دانند، بیشتر از دیگران قصد شبکه‌سازی را دارند. علاوه بر این، نتایج نشان می‌دهد که تشویق افراد به در نظر گرفتن مزایای مشارکت در رفتارهای شبکه‌ای حرفه‌ای ممکن است انگیزه‌ای مؤثر به نظر برسد؛ اما این رویکرد فقط به کسانی انگیزه می‌دهد که از قبل شبکه‌سازی حرفه‌ای را مطابق با هویت خود می‌دانند. هیکس (۲۰۱۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «ساخت هویت حرفه‌ای کتابداران» به بررسی مجموعه‌های تفسیری می‌پردازد که کتابداران برای ساختن هویت حرفه‌ای خود از آن‌ها استفاده می‌کردند. نتایج نشان می‌دهد که کتابداران می‌خواستند حرفه‌شان برای دیگران ارزشمند شناخته شود و همچنین به پاداش‌های اجتماعی که همراه با این شناخت است، پی ببرند. یافته‌ها این واقعیت را برجسته می‌کنند که شیوه‌های حرفه‌ای کتابداری توسط کتابداران و کاربران آن‌ها ساخته می‌شود. زحمتکش و دیگران (۱۳۹۵) در مقاله‌ای تحت عنوان «خوانشی انتقادی از ابعاد سیاسی شده نظریه جامعه و جهانی شدن شبکه‌ای مانوئل کاستلز» بیان نموده‌اند که اصولاً ماهیت پویای سرمایه‌داری همواره منجر به تغییرات مستمری می‌شود؛ اما، آنچه که در دو دهه اخیر اتفاق افتاده است، مهم‌تر از آن هستند که بتوان آن‌ها را صرفاً نتیجه پویایی شیوه تولید سرمایه‌دارانه دانست. ضمن آن که هرگونه توصیف یا نظریه‌پردازی درباره این فرایندها در بستری جدا از بستر سرمایه‌دارانه و با نادیده گرفتن روابط اجتماعی سرمایه‌دارانه، تبیین درستی را به دنبال نخواهد داشت. عبدلهی و دیگران (۱۳۹۴) مقاله‌ای

1. Harrison

2. Raj

تحت عنوان «تحلیل جامعه شناختی شبکه اجتماعی (فیس بوک) بر هویت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد ایلام» نگارش نموده‌اند. روش تحقیق، روش کیفی مصاحبه و تحلیل محتوای پروفایل‌هاست که توسط کاربران که ۱۹ دانشجوی مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد بودند، تکمیل شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که فیس بوک بر هویت حرفه‌ای دانشجویان تأثیر چندانی ندارد. نصیبی و دیگران (۱۴۰۰) در پژوهشی، تحت عنوان «بررسی هویت جوان ایرانی با تأکید بر نقش منابع هویت ساز در جامعه شبکه‌ای (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه تهران)» به بررسی مختصات هویتی جوان ایرانی در جامعه شبکه‌ای پرداخته است. بدین منظور با تکیه بر فضای مفهومی رویکرد کاستلز پیرامون جامعه شبکه‌ای به بررسی موضوع مذکور در بین دانشجویان ۱۸ تا ۲۸ ساله دانشگاه تهران پرداخته شده است. داده‌ها از طریق روش مصاحبه عمیق حاصل و به وسیله روش تحلیل تماتیک در طول فرایند جمع‌آوری داده‌ها تحلیل شد. با توجه به یافته‌ها، شاهد ضعف تعلقات قومی و بازانديشي در باورهای دینی و مناسکی و قوت تعلقات تمدنی و ایرانی جوانان مورد مطالعه هستیم.

بررسی پیشینه پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که جامعه شبکه‌ای بر هویت افراد تأثیر دارد. اطلاعات به عنوان یک پارادایم مسلط در جوامع امروزی به یک ریخت‌شناسی و ساختار اجتماعی جدید منجر شده و در نتیجه جامعه جدیدی به نام جامعه شبکه‌ای ظهور یافته است. در جهان معاصر همه جا می‌توان حضور شبکه‌ها را مشاهده کرد (زحمتکش و دیگران، ۱۳۹۵). جامعه شبکه‌ای اثرات مهمی بر ابعاد مختلف هویت (فردی، مذهبی، خانوادگی و قومی) جوانان خواهد داشت (عابدی، ۱۳۹۰). شبکه اجتماعی فیس‌بوک بر هویت حرفه‌ای دانشجویان (هویت شخصی و علمی) تأثیر چندانی ندارد (عبدالهی و دیگران، ۱۳۹۴)، همچنین ارتباط معنی‌داری بین عوامل درونی، بیرونی و نگرش کتابداران نسبت به جایگاه آتی خود در عصر تحولات فناورانه وجود دارد و کتابداران از ارتباط تنگاتنگ رشته خود با فناوری‌های نوین اطلاع دارند و برای انطباق با آن تلاش می‌کنند (زبردست و دیگران، ۱۳۹۴).

از آنجا که یافته‌های پیشین درباره تأثیر جامعه شبکه‌ای بر هویت همسو نبوده (برخی پژوهش‌ها حاکی از اثرات منفی جامعه شبکه‌ای بر هویت و برخی پژوهش‌ها نیز حاکی از اثرات مثبت آن بر هویت است. برخی نیز جامعه شبکه‌ای را بر هویت بی‌تأثیر نشان داده‌اند)؛ بنابراین، انجام پژوهش‌های بیشتر، عمیق‌تر و دقیق‌تری در این زمینه ضرورت دارد. همچنین مروری بر سوابق تجربی داخلی و خارجی نشان می‌دهد که پژوهشگران متناسب با موضوع و محور مورد مطالعه خود، هر یک با رویکرد و از نقطه‌نظری متفاوت به جنبه‌هایی از آثار گوناگون جامعه شبکه‌ای بر هویت پرداخته‌اند؛ اما هیچ‌یک از پیشینه‌ها، به مطالعه نقش جامعه شبکه‌ای در هویت حرفه‌ای کتابداران آستان قدس رضوی مبادرت نورزیده‌اند.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر نوع، پژوهش کیفی و دارای جهت‌گیری کاربردی می‌باشد. داده‌های حاصل از این پژوهش از طریق روش کیفی تحلیل مضمون^۱ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و بر اساس شبکه مضامین^۲ به طبقه‌بندی مضامین پرداخته شده است. مصاحبه‌ها با استفاده از روش تحلیل مضمون آترید و استرلینگ^۳ و بدون استفاده از نرم‌افزارهای تحلیل کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

گروه هدف (جامعه مورد مطالعه) در این پژوهش کل کتابداران (کتابخانه‌های مرکزی و وابسته) آستان قدس رضوی به تعداد ۲۸۰ نفر است. روش نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند می‌باشد. در نمونه‌گیری غیراحتمالی انتخاب نمونه بر اساس قوانین احتمالات صورت نمی‌گیرد و نمونه به مدد قضاوت انسانی حاصل می‌شود (حبیبی، ۱۳۹۸). حجم نمونه پژوهش حاضر را ۱۴ نفر از کتابداران کتابخانه‌های آستان قدس رضوی تشکیل داده است که حجم نمونه بر اساس اشباع نظری نهایی شده است.

به منظور تهیه داده‌های مورد نیاز جهت تحلیل و پاسخ به پرسش‌های پژوهش، از مصاحبه نیمه ساختار یافته استفاده شده است. فرم مصاحبه با الگوگیری از پژوهش هریسون (۲۰۲۰) که در آن به «بررسی تأثیر جامعه شبکه‌ای بر هویت حرفه‌ای کتابداران صربستان» پرداخته است، تدوین شده است.

به جهت شرایط خاص دوره انجام پژوهش (شیوع ویروس کرونا) و همچنین بعد مسافت، امکان ملاقات حضوری با مصاحبه‌شوندگان وجود نداشت؛ بنابراین فایل حاوی پرسش‌های مصاحبه‌ها از طریق پیام‌رسان‌های واتساپ و بله در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت و همچنین از آنجا که پژوهشگر، یکی از کتابداران کتابخانه‌های وابسته به آستان قدس رضوی است، بخشی از پرسش‌های مصاحبه از طریق سیستم اتوماسیون اداری آستان قدس، جهت مطالعه و ایجاد پیش‌زمینه ذهنی و آشنایی با موضوع در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت و پس از هماهنگی و ارائه توضیحات لازم به صورت تلفنی، برای مصاحبه‌شوندگان ارسال شد و مصاحبه‌ها در بستر پیام‌رسان واتساپ و بله و از طریق مکالمه صوتی انجام شد.

یافته‌ها

مصاحبه‌ها پس از جمع‌آوری، با بهره‌گیری از سازوکارهای تحلیل مضمون، مورد مطالعه قرار گرفتند و داده‌ها در سه مرحله کدگذاری اولیه (مضامین پایه)، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر، تحلیل شدند. در

1. Thematic analysis
2. Thematic networks
3. Attride & Stirling

کدگذاری و تجزیه و تحلیل داده‌ها از هیچ نرم‌افزاری استفاده نشد و تمام مراحل به صورت دستی انجام شده است.

در مرحله کدگذاری اولیه، مصاحبه‌های صورت گرفته مورد بررسی دقیق قرار گرفت و ۱۳۵ کد (مضمون پایه) از آن استخراج شد. سپس مضامین پایه که وجه اشتراک زیادی با هم داشته یا حول یک موضوع و یا یک ویژگی خاص بودند با هم ترکیب شده و یک مضمون سازمان‌دهنده را شکل داده‌اند. حاصل این مرحله ۱۵ مضمون سازمان‌دهنده بود. مضامین سازمان‌دهنده به همان منوال ذکر شده در مرحله قبل، با یکدیگر ترکیب شده و از ترکیب آن‌ها، ۵ مضمون فراگیر شناسایی شدند. کلیه مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر جهت تجزیه و تحلیل و پاسخ به پرسش‌های پژوهش در قالب جدول‌های ۱ تا ۵ دسته‌بندی شده‌اند.

نتایج حاصل از کدگذاری مضمون فراگیر «نقش‌ها و اهداف حرفه‌ای» مربوط به این پرسش پژوهش که «کتابداران استان قدس رضوی چطور نقش‌ها و اهداف حرفه‌ای شان را تعریف می‌کنند؟» در جدول ۱ ارائه شده است. این مضمون فراگیر در برگیرنده مضامین سازمان‌دهنده «توسعه خدمات اطلاعاتی و ارتباطی»، «ارتقای مهارت‌های اطلاعاتی» و «نقش‌های مدیریتی» است.

جدول ۱. کدگذاری مضمون فراگیر «نقش‌ها و اهداف حرفه‌ای»

مضمون پایه	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
افزایش تألیف و ترجمه، افزایش مقالات و آثار علمی، تولید کتاب صوتی و الکترونیکی، ارتباط با پایگاه‌های فرهنگی و آموزشی و پاتوق‌های فکری، توسعه و ترویج فرهنگ مطالعه، استفاده از نرم‌افزارهای مختلف و مکانیزه شدن خدمات فنی و امانت، ارائه خدمات متنوع به گروه‌های مختلف، عمل کردن طبق استانداردها	توسعه خدمات اطلاعاتی و ارتباطی	نقش‌ها و اهداف حرفه‌ای
تحصیلات تخصصی مرتبط با شغل، تلفیق آموخته‌های تئوری با تجربه کاری، رعایت اخلاق حرفه‌ای، کسب تجربه و تخصص در حوزه‌های غیرکتابداری، روزآمدسازی اطلاعات با مطالعه مستمر، بهبود عملکرد با دقت و درایت کتابداران، بهره‌گیری از آموزش‌های ضمن خدمت، تجربه مسئولیت‌های مختلف، گسترش زمینه‌های پژوهشی	ارتقای مهارت‌های اطلاعاتی	
استانداردسازی کتابخانه‌ها، برنامه‌ریزی برای هدف، به کارگیری نیروی متخصص، کارمندمداری، سیستم مناسب تشویق و تنبیه جهت افزایش انگیزه کتابداران، ایجاد بستر مناسب پویایی سازمان و رشد خلاقیت کتابداران، اتخاذ تصمیمات صحیح و به هنگام توسط مدیران، داشتن آئین‌نامه مدون، اختصاص بودجه مناسب، ایجاد زمینه‌های ارتقای شغل کتابداری	نقش‌های مدیریتی	

در زمینه «توسعه خدمات اطلاعاتی و ارتباطی» که به مفاهیمی چون افزایش تألیف و ترجمه، افزایش مقالات و آثار علمی، تولید کتاب صوتی و الکترونیکی، ارتباط با پایگاه‌های فرهنگی و آموزشی و پاتوق‌های

فکری، توسعه و ترویج فرهنگ مطالعه، استفاده از نرم‌افزارهای مختلف و مکانیزه شدن خدمات فنی و امانت، ارائه خدمات متنوع به گروه‌های مختلف، عمل کردن طبق استانداردها اشاره می‌کند. مصاحبه شونده کد ۹ بیان نمود که: «هر کتابخانه می‌تواند با توسعه ارتباطات به پایگاه فرهنگی، آموزشی و پاتوق فکر و اندیشه در منطقه خود تبدیل شود» همچنین مصاحبه شونده کد ۴ گفت: «هدف ما تلاش در جهت ترویج فرهنگ مطالعه است».

«ارتقای مهارت‌های اطلاعاتی» با تحصیلات تخصصی مرتبط با شغل، تلفیق آموخته‌های تئوری با تجربه کاری، رعایت اخلاق حرفه‌ای، کسب تجربه و تخصص در حوزه‌های غیرکتابداری، روزآمدسازی اطلاعات با مطالعه مستمر، بهبود عملکرد با دقت و درایت کتابداران، بهره‌گیری از آموزش‌های ضمن خدمت، تجربه مسئولیت‌های مختلف، گسترش زمینه‌های پژوهشی امکان‌پذیر می‌گردد. در این زمینه مصاحبه شونده کد ۱۳ اشاره کرد که: «با گسترش فناوری‌های نوین تغییرات بسیار زیادی در حرفه کتابداری رخ داده است و هماهنگی با این تغییرات، دقت و درایت کتابداران را می‌طلبد» و مصاحبه شونده کد ۵ بیان نمود که: «در نبود فارغ‌التحصیلان رشته کتابداری، کارشناسان رشته‌های دیگر مسئولیت‌ها را بر عهده گرفته بودند و کتابخانه حالت سنتی داشت. با تلفیق تجربه تخصصی و تحصیلات مرتبط می‌توانیم کتابخانه‌ها را به‌روز کنیم».

«نقش‌های مدیریتی» بخش مهمی از اهداف حرفه‌ای کتابداران را تشکیل می‌دهد که شامل استانداردسازی کتابخانه‌ها، برنامه‌ریزی برای هدف، به کارگیری نیروی متخصص، کارمندمداری، سیستم مناسب تشویق و تنبیه جهت افزایش انگیزه کتابداران، ایجاد بستر مناسب پویایی سازمان و رشد خلاقیت کتابداران، اتخاذ تصمیمات صحیح و به هنگام توسط مدیران، داشتن آئین‌نامه مدون، اختصاص بودجه مناسب، ایجاد زمینه‌های ارتقای شغل کتابداری می‌شود. مصاحبه شونده کد ۱۲ اشاره کرد که: «نوع تصمیمات اتخاذ شده از سوی مدیران می‌تواند تأثیرات مثبت یا منفی بر رفتار کتابداران داشته باشد».

نتایج حاصل از کدگذاری مضمون فراگیر «نحوه تعامل با شبکه جهانی» مربوط به این پرسش پژوهش که «کتابداران آستان قدس رضوی چطور تعامل خود با جامعه شبکه جهانی را توصیف می‌کنند؟» در جدول ۲ ارائه شده است. این مضمون فراگیر، دربرگیرنده مضامین سازمان‌دهنده «تعامل فردی»، «توسعه شبکه ارتباطات» و «دسترس‌پذیری دانش تولید شده» است.

جدول ۲. کدگذاری مضمون فراگیر «نحوه تعامل با شبکه جهانی»

مضمون فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
نحوه تعامل با شبکه جهانی	تعامل فردی	دور زدن قوانین دست و پاگیر، جهانی فکر کردن و منطقی عمل کردن، ایجاد شبکه ارتباطات فردی برای خود، استفاده از راهنمایی و کمک متخصصان، استفاده از کتاب‌ها برای به‌روز کردن اطلاعات، عضویت در گروه‌ها و کانال‌های مجازی، شرکت در وبینارها و سمینارهای آموزشی، مهارت‌آموزی و دانش‌اندوزی، شرکت در نشست‌های تخصصی
	توسعه شبکه ارتباطات	توسعه شبکه خادمیاری، گسترش فعالیت‌های داوطلبانه، دستیابی به علم و هنر روابط عمومی، ارتباط کتابداران در حوزه خادمیاری، فعالیت‌های تعاملی و برنامه‌های مشارکتی با کانون پرورش فکری و مدارس و انجمن کتابداری، تبادل نظر برای ایجاد تغییرات، لزوم وجود شبکه ارتباطات، تشکیل کارگروه تخصصی
	دسترس‌پذیری دانش تولید شده	برگزاری همایش‌ها و دوره‌های هم‌اندیشی و هم‌افزایی، برپایی کنفرانس‌های حرفه‌ای، اشتراک دانش، نیازسنجی مخاطب، برنامه‌ریزی همگام با نیاز مخاطب، گسترش فضای مطالعاتی جامعه، تقویت روحیه پرسشگری، پرورش و توسعه ایده‌های خلاق، انتقال تجارب و داشته‌ها، آموزش کاربرد فناوری‌های نوین اطلاعاتی به کاربران

مصاحبه شوندگان نحوه تعامل خود با شبکه جهانی را «تعامل فردی»، «توسعه شبکه ارتباطات» و

«دسترس‌پذیری دانش تولید شده» تعریف کرده‌اند که در قالب مفاهیم زیر به آن اشاره نموده‌اند:

دور زدن قوانین دست و پاگیر، جهانی فکر کردن و منطقی عمل کردن، ایجاد شبکه ارتباطات فردی برای خود، استفاده از راهنمایی و کمک متخصصان، استفاده از کتاب‌ها برای به‌روز کردن اطلاعات، عضویت در گروه‌ها و کانال‌های مجازی، شرکت در وبینارها و سمینارهای آموزشی، مهارت‌آموزی و دانش‌اندوزی، شرکت در نشست‌های تخصصی، توسعه شبکه خادمیاری، گسترش فعالیت‌های داوطلبانه، دستیابی به علم و هنر روابط عمومی، ارتباط کتابداران در حوزه خادمیاری، فعالیت‌های تعاملی و برنامه‌های مشارکتی با کانون پرورش فکری و مدارس و انجمن کتابداری، تبادل نظر برای ایجاد تغییرات، لزوم وجود شبکه ارتباطات، تشکیل کارگروه تخصصی، برگزاری همایش‌ها و دوره‌های هم‌اندیشی و هم‌افزایی، برپایی کنفرانس‌های حرفه‌ای، اشتراک دانش، نیازسنجی مخاطب، برنامه‌ریزی همگام با نیاز مخاطب، گسترش فضای مطالعاتی جامعه، تقویت روحیه پرسشگری، پرورش و توسعه ایده‌های خلاق، انتقال تجارب و داشته‌ها، و آموزش کاربرد فناوری‌های نوین اطلاعاتی به کاربران.

در زمینه «تعامل فردی» مصاحبه شونده کد ۱ معتقد است که: «هر شخصی برای خودش می‌تواند

شبکه‌ای از ارتباطات ایجاد کند و در این شبکه برای هر کاری از متخصصان آن جنبه از کار به عنوان مشاوران شبکه ارتباطی راهنمایی و کمک بگیرد». در همین زمینه مصاحبه شونده کد ۸ نیز بیان کرد که: «ما نباید

محدود فکر کنیم، نباید فقط به کتابخانه خودمان فکر کنیم. در واقع باید جهانی فکر کنیم و منطقی عمل کنیم». درباره «توسعه شبکه ارتباطات» مصاحبه شونده کد ۱۱ گفت: «بدون ارتباطات به هیچ جا نمی‌رسیم. روابط عمومی دو وجه دارد، هنر روابط عمومی و علم روابط عمومی که باید هر دو جنبه با هم وجود داشته باشد» و مصاحبه شونده کد ۹ اظهار داشت که: «فعالیت‌های داوطلبانه فرصتی برای پویاسازی کتابخانه‌ها است. برای مثال شبکه خادمیاری که متشکل از نیروهای داوطلب در زمینه تخصص‌های مختلف از جمله کتابداری می‌باشد»، در رابطه با «دسترس پذیری دانش تولید شده» که بیشتر به جنبه کاربر و مخاطب محور تعامل کتابداران اشاره می‌نماید. مصاحبه شونده کد ۳ اظهار داشت که: «ما باید به نیازسنجی مراجعان بپردازیم و همگام با نیازهای آن‌ها پیش برویم».

نتایج حاصل از کدگذاری مضمون فراگیر «قلمروهای نفوذ» مربوط به این پرسش پژوهش که «کتابداران آستان قدس رضوی کدام قلمروهای نفوذ را در هویت حرفه‌ای خود تعریف می‌کنند؟» در جدول ۳ ارائه شده است. این مضمون فراگیر دربرگیرنده مضامین سازمان‌دهنده «مسئولیت اجتماعی»، «گسترش خدمات اطلاعاتی» و «قلمرو خدمات عمومی» است.

جدول ۳. کدگذاری مضمون فراگیر «قلمروهای نفوذ»

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
قلمروهای نفوذ	مسئولیت اجتماعی	استفاده از نیروهای داوطلب، ارتقای کیفیت زندگی افراد جامعه، قصه‌درمانی در بیمارستان‌ها، آموزش روستائیان، اجرای زنگ کتاب در مدارس، ارتقای سطح آگاهی جامعه، تأثیرگذاری عملکرد کتابداران بر سازمان، حفظ جایگاه کتاب، ترویج رشته کتابداری
	گسترش خدمات اطلاعاتی	عدم انجام کار تکراری، استدلال در امور، برنامه‌ریزی حول محور مرجعیت علمی، پیشبرد کار با تخصص و تجربه، ایجاد تحول با نگاه حرفه‌ای، تغییر ساختار و قواعد شغل، تقویت روحیه پژوهش، تقویت انگیزه و نشاط، نگاه نو و جهادی در امور، بالابردن کیفیت کار همگام با پیشرفت فناوری
	قلمرو خدمات عمومی	امور اجرایی و مدیریتی، تهیه آمارها، امور فنی و امانت، پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی مخاطبان، همکاری با بخش‌های موازی

مصاحبه شوندگان، قلمروهای نفوذ «مسئولیت اجتماعی»، «گسترش خدمات اطلاعاتی» و «قلمرو

خدمات عمومی» را در تعریف خود از هویت حرفه‌ای مهم می‌دانند.

در بعد «مسئولیت اجتماعی» استفاده از نیروهای داوطلب، ارتقای کیفیت زندگی افراد جامعه، قصه‌درمانی در بیمارستان‌ها، آموزش روستائیان، اجرای زنگ کتاب در مدارس، ارتقای سطح آگاهی جامعه، تأثیرگذاری عملکرد کتابداران بر سازمان، حفظ جایگاه کتاب، ترویج رشته کتابداری بسیار مهم هستند. مصاحبه شونده کد ۱ اظهار داشت که: «نگاه حرفه‌ای هزینه دارد ولی با پرداخت این هزینه، تحول ایجاد می‌شود» و مصاحبه شونده کد ۹ بیان نمود که: «باید بگوییم من کتابدار هستم و تخصص و تجربه دارم، پس باید کارها را پیش ببرم»

عدم انجام کار تکراری، استدلال در امور، برنامه‌ریزی حول محور مرجعیت علمی، پیشبرد کار با تخصص و تجربه، ایجاد تحول با نگاه حرفه‌ای، تغییر ساختار و قواعد شغل، تقویت روحیه پژوهش، تقویت انگیزه و نشاط، نگاه نو و جهادی در امور، بالابردن کیفیت کار همگام با پیشرفت فناوری به بعد «گسترش خدمات اطلاعاتی» اشاره دارند و نظر مصاحبه شونده کد ۷ این بود که: «همت کتابداران جهت حفظ جایگاه کتاب و معرفی و ترویج این کالای ذی‌قیمت بسیار مؤثر است». مصاحبه شونده کد ۱۰ گفت که: «هدف من این است که حتی یک نفر در یک گوشه از کشور بتواند با اطلاعاتی که در اختیارش قرار می‌دهیم کیفیت زندگی خود را ارتقاء دهد».

«قلمرو خدمات عمومی» امور اجرایی و مدیریتی، تهیه آمارها، امور فنی و امانت، پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی مخاطبان و همکاری با بخش‌های موازی را شامل می‌شود که در این مورد مصاحبه شونده کد ۲ اظهار داشت: «ارتباط نزدیک با مخاطب باعث می‌شود بازخورد به وضوح و سریعاً دیده شود و نیازهای اطلاعاتی به آسانی پاسخ داده شود» و مصاحبه شونده کد ۱۴ نیز بیان کرد: «همکاری و ارتباط با بخش‌های موازی در بسیاری از موارد در کار خدمات‌رسانی عمومی، فنی و اجرایی کمک کننده است».

نتایج حاصل از کدگذاری مضمون فراگیر «تأثیرپذیری هویت حرفه‌ای از مشارکت در شبکه‌های جهانی» مربوط به این پرسش پژوهش که «کتابداران آستان قدس رضوی با مشارکت در شبکه‌های جهانی چه تأثیراتی را بر هویت حرفه‌ای خود گزارش می‌دهند؟» در جدول ۴ ارائه شده است. این مضمون فراگیر دربرگیرنده مضامین سازمان‌دهنده «مواجهه با چالش‌ها»، «توسعه کتابخانه‌ها و خدمات کتابداری» و «توسعه شایستگی‌های فردی کتابداران» می‌باشد.

جدول ۴. کدگذاری مضمون فراگیر «تأثیرپذیری هویت حرفه‌ای از مشارکت در شبکه‌های جهانی»

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
تأثیرپذیری هویت حرفه‌ای از مشارکت در	مواجهه با	کمرنگ شدن نقش فیزیکی کتاب، محدودیت دسترسی فیزیکی به اطلاعات، سرعت پایین و قطعی اینترنت، کم شدن مراجعه به

<p>کتابخانه‌ها، تغییرات سریع فناوری، تولید و انتشار اطلاعات غیرمستند در بستر اینترنت، حجم زیاد و روزافزون اطلاعات</p>	<p>چالش‌ها</p>	<p>شبکه‌های جهانی</p>
<p>تسهیل جستجوی اطلاعات در بستر اینترنت، توسعه شبکه‌های اجتماعی، انتخاب آگاهانه منابع کتابخانه، تسهیل ارتباط با ناشران، ارائه اطلاعات جامع و روزآمد، توسعه نرم‌افزارهای کتابداری، تسریع سازماندهی منابع، گسترش کتابخانه دیجیتال، توسعه پایگاه‌های اینترنتی، دسترسی به فایل پی دی اف منابع</p>	<p>توسعه کتابخانه‌ها و خدمات کتابداری</p>	
<p>گسترش اطلاعات حرفه‌ای، کمک به روند یادگیری از طریق آموزش‌های مجازی و الکترونیکی، امکان شرکت در وبینارهای حرفه‌ای، تسهیل امر پژوهش، ارتقای مهارت‌ها</p>	<p>توسعه شایستگی‌های فردی کتابداران</p>	

مصاحبه شوندگان تأثیرپذیری هویت حرفه‌ای از مشارکت در شبکه‌های جهانی را با عوامل «مواجهه با چالش‌ها»، «توسعه کتابخانه‌ها و خدمات کتابداری» و «توسعه شایستگی‌های فردی کتابداران» مرتبط دانسته‌اند.

کمرنگ شدن نقش فیزیکی کتاب، محدودیت دسترسی فیزیکی به اطلاعات، سرعت پایین و قطعی اینترنت، کم شدن مراجعه به کتابخانه‌ها، تغییرات سریع فناوری، تولید و انتشار اطلاعات غیرمستند در بستر اینترنت، حجم زیاد و روزافزون اطلاعات به مقوله «مواجهه با چالش‌ها» اشاره می‌کنند. نظر مصاحبه‌شونده کد ۴ این بود که: «با گسترش اینترنت و علاقه به کتاب‌های صوتی و الکترونیکی، طبعاً مراجعان کمتری به کتابخانه‌ها مراجعه خواهند کرد» و مصاحبه‌شونده کد ۷ گفت: «قطعی و سرعت پایین اینترنت، کار ما را دچار چالش می‌کند» همچنین مصاحبه‌شونده کد ۱۳ اظهار نمود که: «باید بتوانیم تشخیص دهیم که این سایت که وارد می‌شویم مطالبش صادقانه و بر اساس تخصص و مستند هستند» مصاحبه‌شونده کد ۶ گفت: «یکی از چالش‌های کتابداران، روزآمد شدن با گسترش فناوری نوین و در حال تغییر مداوم است».

«توسعه کتابخانه‌ها و خدمات کتابداری» با تسهیل جستجوی اطلاعات در بستر اینترنت، توسعه شبکه‌های اجتماعی، انتخاب آگاهانه منابع کتابخانه، تسهیل ارتباط با ناشران، ارائه اطلاعات جامع و روزآمد، توسعه نرم‌افزارهای کتابداری، تسریع سازماندهی منابع، گسترش کتابخانه دیجیتال، توسعه پایگاه‌های اینترنتی، دسترسی به فایل پی دی اف منابع همگام شده است. مصاحبه‌شونده کد ۱۰ می‌گفت: «چالشی نمی‌بینم، استفاده از شبکه جهانی فرصت و امکانات در اختیار ما قرار داده و به روند یادگیری کمک می‌کند» یا به عنوان مثال، مصاحبه‌شونده کد ۱ بیان نمود که: «شبکه‌های مجازی و اینترنت، فضایی را ایجاد کرده است که به نظرم حقیقی‌تر از دنیای ماست»

«توسعه شایستگی‌های فردی کتابداران» شامل گسترش اطلاعات حرفه‌ای، کمک به روند یادگیری از طریق آموزش‌های مجازی و الکترونیکی، امکان شرکت در وبینارهای حرفه‌ای، تسهیل امر پژوهش و ارتقای مهارت‌ها می‌شود. مصاحبه‌شونده کد ۲ معتقد بود که: «کارگاه‌ها و وبینارها و برنامه‌های مختلفی که در بستر اینترنت در فضاهای مختلف، شبکه‌های اجتماعی، اسکای‌روم و نرم‌افزارهایی که جدیداً ایجاد شده، خیلی به یادگیری و ارتقای مهارت کتابداران کمک می‌کند».

نتایج حاصل از کدگذاری مضمون فراگیر «اثرات تعامل کتابداران با جامعه شبکه‌ای بر حرفه کتابداری» مربوط به این پرسش پژوهش که «حرفه کتابداری چه چیزی می‌تواند در مورد جامعه شبکه جهانی از کتابداران آستان قدس رضوی یاد بگیرد؟» در جدول ۵ ارائه شده است. این مضمون فراگیر دربرگیرنده مضامین سازمان‌دهنده «شناسایی نقایص شغلی موجود»، «فرصت‌های خدمات‌رسانی» و «آشنایی با ابزارهای ارائه خدمات» می‌باشد.

جدول ۵. کدگذاری مضمون فراگیر «اثرات تعامل کتابداران با جامعه شبکه‌ای بر حرفه کتابداری»

مضمون پایه	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون فراگیر
یک جانبه‌نگری در سازمان، مدیریت سیاسی، عدم وجود امنیت شغلی، رقابت بین اینترنت و کتاب، عدم ایفای نقش حرفه‌ای، وجود تفاوت و تبعیض، کم شدن مراجعه به کتابخانه، عدم وجود نگاه تخصصی به رشته کتابداری، نادیده گرفته شدن تخصص کتابداران، مدیریت غیرتخصصی، اولویت بودن رسانه، کوچک شدن کتابخانه‌ها	شناسایی نقایص شغلی موجود	اثرات تعامل کتابداران با جامعه شبکه‌ای بر حرفه کتابداری
برقراری ارتباط بین نیاز مراجعان با منابع موجود، فرصت خدمت فرهنگی، بر خورداری از مجموعه غنی، کمک به برنامه‌ریزان کلان، سرمایه‌های انسانی عالی، تجهیزیات مناسب، نقش کتابداران در کمک به حل مسائل و بحران‌های جامعه، ارزش دادن به ایده‌های خوب، ارائه خدمات مطلوب با امکانات محدود، بازدید از کتابخانه‌های معتبر جهان، نگاه نو به جای نگاه سنتی، مدیریت به جای اداره کردن محض	فرصت‌های خدمات‌رسانی	
اشاعه اطلاعات صادقانه و بر اساس تخصص، داشتن ذهن مسئله محور، احیای نقش کتابدار، معرفی و شناسایی منابع خوب، بها دادن به امر یادگیری، شایسته سالاری، تعهد داشتن، انگیزه و پشتگرمی، تقویت روابط بین‌الملل، ارتباطات بیشتر، نگاه عام و وسیع تر داشتن	آشنایی با ابزارهای ارائه خدمات	

مصاحبه‌شوندگان اثرات تعامل کتابداران آستان قدس با جامعه شبکه‌ای بر حرفه کتابداری را ۳ مقوله «شناسایی نقایص شغلی موجود»، «فرصت‌های خدمات‌رسانی» و «آشنایی با ابزارهای ارائه خدمات» معرفی

کرده‌اند. یک جنبه‌نگری در سازمان، مدیریت سیاسی، عدم وجود امنیت شغلی، رقابت بین اینترنت و کتاب، عدم ایفای نقش حرفه‌ای، وجود تفاوت و تبعیض، کم شدن مراجعه به کتابخانه، عدم وجود نگاه تخصصی به رشته کتابداری، نادیده گرفته شدن تخصص کتابداران، مدیریت غیرتخصصی، اولویت بودن رسانه، کوچک شدن کتابخانه‌ها از نقایص شغلی موجود است که در مقوله «شناسایی نقایص شغلی موجود» دسته‌بندی شده است. در این زمینه، مصاحبه شونده کد ۱ اظهار داشت که: «مشکل بزرگی که وجود دارد این است که کتابخانه‌ها توسط متخصصین اداره نمی‌شوند و باید کتابداران عنان کار را در دست بگیرند» یا مثلاً مصاحبه شونده کد ۱۳ اظهار داشت که: «حالت رقابت بین اینترنت و کتابخانه راه افتاده که اینترنت سبقت گرفته است».

«فرصت‌های خدمات‌رسانی» شامل برقراری ارتباط بین نیاز مراجعان با منابع موجود، فرصت خدمت فرهنگی، برخورداری از مجموعه غنی، کمک به برنامه‌ریزان کلان، سرمایه‌های انسانی عالی، تجهیزات مناسب، نقش کتابداران در کمک به حل مسائل و بحران‌های جامعه، ارزش دادن به ایده‌های خوب، ارائه خدمات مطلوب با امکانات محدود، بازدید از کتابخانه‌های معتبر جهان، نگاه نو به جای نگاه سنتی، مدیریت به جای اداره کردن محض است که در رابطه با این موضوع، مصاحبه شونده کد ۶ گفت: «به نظر من مهمترین کاری که یک کتابدار می‌تواند انجام دهد این است که بین نیاز مراجعه‌کننده و منابع موجود در کتابخانه یا در صورت امکان منابع خارج از کتابخانه ارتباط برقرار کند» و مصاحبه شونده کد ۲ عنوان کرد که: «مهمترین کاری که می‌توانیم بکنیم این است که با همین امکانات محدود خدمات خوبی را ارائه بدهیم». در زمینه «آشنایی با ابزارهای ارائه خدمات» می‌توان به اشاعه اطلاعات صادقانه و بر اساس تخصص، داشتن ذهن مسئله‌محور، احیای نقش کتابدار، معرفی و شناسایی منابع خوب، بها دادن به امر یادگیری، شایسته‌سالاری، تعهد داشتن، انگیزه و پشتگرمی، تقویت روابط بین‌الملل، ارتباطات بیشتر و نگاه عام و وسیع‌تر داشتن اشاره کرد. مصاحبه شونده کد ۹ معتقد است که: «باید روابط بین‌الملل قوی شود، چون با ارتباطات بیشتر ذهنیت کهنه عوض می‌شود» همچنین مصاحبه شونده کد ۸ گفت که: «بعضی‌ها بدون داشتن شایستگی لازم رشد کرده‌اند و باید برای رسیدن به وضعیت شغلی مطلوب، شایسته‌سالاری حاکم شود».

بحث و نتیجه‌گیری

با گسترش فناوری‌های نوین تغییرات بسیار زیادی در حرفه کتابداری رخ داده است. جهت هماهنگی با این تغییرات، لازم است که کتابداران با مطالعه و آموزش‌های مداوم و مستمر به توسعه فردی و ارتقای مهارت‌های خویش بپردازند. کتابداران جهت ارائه خدمات مطلوب و پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی متنوع مراجعان، باید

زمینه‌های دسترسی آنان به خدمات الکترونیکی و نرم‌افزارهای کاربردی را فراهم نمایند. در واقع کتابداران در قالب‌های تازه هویت، نقش و اهداف تازه‌ای می‌یابند. کتابداران آستان قدس، مراجعان و رفع نیاز اطلاعاتی آنان را به عنوان اولویت مهمی در اهداف حرفه‌ای خود معرفی نمودند و اعلام نمودند که برای ارائه خدمات مطلوب به مراجعان همواره سعی در بالا بردن مهارت‌های خود دارند. در کنار این مورد، اشاره نمودند که شیوه‌ها و ابزارهای ارائه خدمات هم نیاز به ارتقا دارند و پیشنهادات و ایده‌هایی هم برای این هدف ارائه دادند. علاوه بر مواردی که ذکر شد، نقش مدیران متخصص، با تجربه و مشوق در پیشبرد این اهداف بسیار حائز اهمیت است. در واقع احساس هویت و تعیین اهداف کتابداران به تصمیمات مدیران بستگی زیادی دارد. مدیران با استفاده از ابزارهای مدیریتی لازم مانند سیستم‌های ارتقای شغلی، تشویق و تنبیه، برنامه‌ریزی برای هدف و ... می‌توانند انگیزه، خلاقیت و مهارت‌های کتابداران را بهبود بخشند و حتی با در نظر گرفتن دوره‌های آموزشی و کلاس‌های ضمن خدمت، به توسعه مهارت‌های شغلی آنان کمک کنند. مصاحبه‌شوندگان تأکید زیادی بر نقش مدیریت در دستیابی به اهداف حرفه‌ای خود دارند. در واقع، هدف آن‌ها تلاش در جهت ارائه خدمات مطلوب به شیوه‌های مختلف و افزایش مهارت‌های خویش به واسطه آموزش و پژوهش می‌باشد که در این زمینه نقش مدیران را بسیار مؤثر می‌دانند. نتایج پژوهش حاضر، در این زمینه با نتایج پژوهش نصیبی و دیگران (۱۴۰۰) و هریسون (۲۰۲۰) همخوانی دارد، زیرا آن‌ها نیز شکل‌گیری هویت حرفه‌ای را مرتبط با توسعه فردی و شغلی و تغییر در شبکه‌های توسعه‌ای دانسته‌اند و نقش مؤثر منابع هویت ساز و هویت سازی را مطابق نظریه کاستلز، نشان داده‌اند.

کتابداران به واسطه ارتباط با جامعه شبکه جهانی، ناگزیر به ایجاد شبکه‌های گسترده ارتباطات روی آورده‌اند که در آن هر کتابدار با دیگران یا متخصصان دیگر رشته‌ها به اشتراک دانش و تجربیات می‌پردازد و همزمان اقدام به نیازسنجی کاربران و رفع نیاز اطلاعاتی آن‌ها می‌نماید که در نتیجه این تعاملات، هدف پویاسازی کتابخانه‌ها محقق می‌گردد. کتابداران آستان قدس به این امر واقف بودند که اگر به اطلاعات اندک خویش بسنده کنند به زودی در دنیایی که ساختار اطلاعاتی آن به صورت لحظه‌ای دستخوش تغییر می‌شود، دچار سردرگمی و انزوا خواهند شد. کتابداران آستان قدس به خوبی از شرایط حاکم بر این رشته و ارتباط تنگاتنگ آن با فناوری‌های نوین اطلاع داشته و برای انطباق با آن تلاش می‌کنند. آن‌ها با ایجاد شبکه‌های ارتباط فردی یا اجتماعی سعی در اشتراک دانش دارند و همگی به نقش گسترده و مؤثر شبکه‌ها و لزوم تعامل با آن در زندگی امروز اشاره می‌کنند. زیرا پیشرفت خود را مرهون اشتراک دانش خویش و استفاده از دانش به اشتراک گذاشته شده در این شبکه‌ها می‌دانند.

همچنین با حضور و فعالیت در شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌توانند بسیاری از خدمات را به کاربران ارائه دهند و از اطلاعات به اشتراک گذاشته شده در این شبکه‌ها، جهت توسعه مهارت‌ها و افزایش اطلاعات خویش کمک بگیرند. آن‌ها به بررسی صحت اطلاعات به اشتراک گذاشته شده می‌پردازند، در مقابل اطلاعات مهم و آموزشی واکنش مثبت و در مقابل اطلاعات نادرست یا مشکوک واکنش منفی نشان می‌دهند. نتایج پژوهش حاضر، در این زمینه با نتایج پژوهش گوندوز^۱ (۲۰۱۷)، راج و دیگران (۲۰۱۸)، نارمنجی (۱۴۰۰) و زحمتکش و دیگران (۱۳۹۵) همراستا است. زیرا آن‌ها نیز به اهمیت فزاینده و تأثیر حضور شبکه‌ها در زندگی نحوه تعامل با آن اشاره می‌کنند و بیان می‌کنند که هرچه اعتماد به شبکه‌های اجتماعی بیشتر باشد میزان برقراری ارتباط و اشتراک‌گذاری اطلاعات توسط کتابداران با آن‌ها بیشتر است.

کتابداران در تعریف خود از هویت حرفه‌ای تأکید زیادی بر مسئولیت اجتماعی خویش در قبال جامعه دارند و هدف خود را تلاش در جهت ارتقای سطح آگاهی و کیفیت زندگی افراد جامعه می‌دانند. کتابداران آستان قدس علاوه بر قلمرو عمومی که در آن به ارائه خدمت می‌پردازند (مثل خدمات مدیریتی، امانت و ...) برنامه گسترده‌ای برای ارائه خدمت در حیطه اجتماعی و بهبود کیفیت زندگی افراد جامعه دارند. آن‌ها سعی می‌کنند با استفاده از شیوه‌های گوناگون به رفع نیاز اطلاعاتی مخاطبان و ایجاد تحول بپردازند. در واقع، کتابداران آستان قدس قلمروهای نفوذ اجتماعی، اطلاعاتی و عمومی را برای خود تعریف می‌کنند. اشتراک در قلمروهای نفوذ، به کتابداران کمک می‌کند بهتر بتوانند نقش‌ها و اهداف حرفه‌ای خود را تعریف کنند و تحولات مدنظر خویش را ایجاد کنند. نتایج پژوهش حاضر، در این زمینه با نتایج پژوهش کسپیونینه و دیگران (۲۰۱۹) و هریسون (۲۰۲۰) همخوانی دارد زیرا آن‌ها نیز هویت حرفه‌ای را در دو قلمرو شناختی و اجتماعی دسته بندی کرده‌اند، همچنین حوزه‌های نفوذ مشترکی را برای نقش‌ها و اهداف حرفه‌ای کتابداران شناسایی نموده‌اند.

کتابداران آستان قدس با مشارکت در شبکه‌های جهانی، درگیر نگرانی‌هایی در زمینه کمرنگ شدن نقش کتاب، کتابخانه و اهمیت شغل کتابداری می‌باشند، ولی از آنجا که به نقش بی‌بدیل کتابخانه‌ها در جامعه آگاه هستند سعی در تقویت و توسعه جنبه‌های مختلف حرفه کتابداری چه از لحاظ فردی و چه از لحاظ شغلی دارند و این مشارکت را به عنوان یک فرصت برای رشد پذیرفته‌اند. واقعیت این است که امروزه با حجم وسیع از اطلاعات و جایگزین‌ها و در حقیقت رقبایی که برای کتاب و کتابخانه پدید آمده است، احیای نقش فیزیکی کتاب و ترغیب افراد جهت حضور فیزیکی در محیط کتابخانه، به امری ضروری تبدیل شده است. بنابراین، برای رفع این مشکل کتابداران آستان قدس اعتقاد دارند که باید به تقویت همه‌جانبه توان کتابخانه‌ها بپردازند

و چه در بعد آموزشی و پژوهشی در حرفه خویش و چه در بعد توسعه سیستم‌ها، پایگاه‌ها و نرم‌افزارهای کتابداری و همچنین در بعد ترویج مطالعه و ممانعت از کمرنگ شدن نقش فیزیکی کتاب بکوشند. آن‌ها مشارکت در شبکه‌های جهانی را فرصت و امکاناتی برای کمک به روند یادگیری و ارتقای مهارت‌ها می‌دانند. نکته دیگری که باعث نگرانی کتابداران آستان قدس می‌شود، اشاعه اطلاعات غلط در فضای گسترده و خارج از کنترل مجازی است. با این وجود، کتابداران آستان قدس رضوی اعتقاد داشتند که می‌توانند با ایجاد و گسترش پایگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی و ارائه اطلاعات جامع و مستند و همچنین از طریق توسعه کتابخانه‌ای دیجیتال، به رفع این مشکل کمک کنند. نتایج پژوهش حاضر، در این زمینه با نتایج پژوهش عابدی (۱۳۹۰)، نصیبی و دیگران (۱۴۰۰)، هریسون (۲۰۲۰) و راج و دیگران (۲۰۱۸) همراستا است؛ زیرا همگی جامعه شبکه‌ای را در نحوه عملکرد کتابداران مؤثر می‌دانند. در واقع اشاره می‌کنند که جامعه شبکه‌ای روی ابعاد هویت اثرات مثبت و منفی دارد. ولی با پژوهش عبدالهی و دیگران (۱۳۹۴) که اذعان می‌دارد شبکه اجتماعی بر هویت حرفه‌ای تأثیر چندانی ندارد، همراستا نیست.

با مشارکت کتابداران در شبکه‌های جهانی، آن‌ها قطعاً درگیر مقایسه نقایص شغلی و رفع آن‌ها خواهند شد و زمینه ایجاد تغییرات زیادی در حرفه کتابداری ایجاد خواهد شد. جامعه شبکه‌ای تحولاتی را در زمینه‌های فناوری، سیاست و اقتصاد در سراسر جهان ایجاد کرده است. همچنین جامعه شبکه‌ای زمینه‌های کتابداری را نیز تحت تأثیر قرار داده و روش‌های مختلفی برای مدیریت اطلاعات، مدل‌های خدمات و تغییر در نحوه دسترسی افراد به خدمات متفاوت را ارائه داده است. لازم است کتابداران به صورت گسترده در شبکه جهانی مشارکت داشته باشند تا از فرصت‌ها و تهدیدهای شغلی خود آگاه شوند، بتوانند به رفع نقایص احتمالی بپردازند و آگاهانه از ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و سازمان استفاده کنند. چون در حرفه کتابداری، خدمات‌رسانی و ارائه اطلاعات مورد نیاز به مراجعان بسیار مهم است. قالب تلاش‌های کتابداران آستان قدس معطوف به بالا بردن کیفیت خدمات می‌باشد و حرفه کتابداری برای پویایی و حیات خود لازم است با جامعه پیوسته در حال تغییر شبکه جهانی ارتباط فعال داشته باشد. نتایج پژوهش حاضر، در این زمینه با نتایج پژوهش هریسون (۲۰۲۰) و زبردست و دیگران (۱۳۹۴)، خجیر (۱۳۹۷) هم‌خوانی دارد زیرا آن‌ها نیز به برخی از مزایا و معایب و ارتباط با فناوری‌های نوین در جامعه اشاره می‌کنند و به بررسی جنبه‌های مختلف اثر این فناوری‌ها در جامعه می‌پردازند. همچنین اشاره می‌کنند که کتابداران به صورت محلی، منطقه‌ای و جهانی به صورت منفعل و فعال و با درجات مختلف همکاری ارتباط برقرار می‌کنند.

- جامعه آماری مورد مطالعه در پژوهش حاضر و بسیاری از پژوهش‌های مشابه، کتابداران هستند، در واقع کتابداران یکی از حلقه‌های زنجیر اطلاع‌رسانی هستند. مدیران سطوح مختلف سازمان و مدیران

کتابخانه‌ها نقش مهمی در این زنجیره دارند. همچنین کاربران کتابخانه‌ها به عنوان گروه هدف و مصرف‌کننده نهایی اطلاعات، هر کدام می‌توانند به عنوان جامعه آماری انتخاب شوند و نقش جامعه شبکه جهانی بر ابعاد مختلف هویت هر کدام از گروه‌ها به صورت مجزا مورد مطالعه قرار گیرد.

- یافته‌های پژوهش در زمینه ارتقای مهارت‌های اطلاعاتی و دسترس‌پذیری دانش تولید شده نشان داد که کتابداران آستان قدس در راستای مدیریت و استفاده از شبکه‌های مجازی و تولید محتوا و استفاده از دانش تولید شده توسط سایر افراد، نیازمند برگزاری کارگاه‌های آموزشی و وبینارهای حرفه‌ای هستند. لازم است دوره‌های تخصصی مرتبط با شغل، پیش‌بینی و اجرا شوند.
- یافته‌های پژوهش در زمینه توسعه شایستگی‌های فردی کتابداران آستان قدس نشان داد که کتابداران آستان قدس به هدف دسترسی به شبکه جهانی اطلاعات و استفاده از منابع اطلاعاتی رو به گسترش، تمایل به گسترش شبکه ارتباطات در سطح ملی و جهانی دارند. در این زمینه پیشنهاد می‌شود که زیرساخت‌های دسترسی به اطلاعات جامعه شبکه‌ای که سبب استفاده از ریز موضوعات و سوژه‌های اطلاعاتی، کاهش هزینه‌ها و تقویت هویت حرفه‌ای کتابداران آستان قدس رضوی می‌گردد، فراهم گردد.

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه پیام نور، به خاطر حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

منابع فارسی

- اخگری، محمد (۱۳۸۸). هویت انسانی در رسانه‌های مجازی. *ماهنامه اطلاعات حکمت و معرفت*، ۴(۴۰)، ۲۸.
- بقایی، راضیه (۱۳۸۴). تأثیر فناوری‌های نوین اطلاعاتی بر کتابخانه‌ها و کتابداران. *پیام بهارستان*، ۴۸، ۲-۴.
- تافلر، الوین؛ تافلر، هایدی (۱۳۷۶). *به سوی تمدن جدید*. ترجمه محمدرضا جعفری. تهران: سیمرغ.
- حبیبی، آرش (۱۳۹۸). *نمونه‌گیری احتمالی و غیراحتمالی*. نشر الکترونیک پارس مدیر.
- <https://parsmodir.com/db/research/sampling-types.php>
- خجیر، یوسف (۱۳۹۷). *جامعه شبکه‌ای شده: نقش شبکه‌های اجتماعی و نرم‌افزارهای پیام‌رسان موبایلی در تحول جامعه مدنی در ایران*. پایان نامه مقطع دکتری، رشته ارتباطات، گرایش ارتباطات اجتماعی.
- زبردست، مریم؛ زیارتی عزیز، اکرم (۱۳۹۴). نگرش کتابداران نسبت به جایگاه آتی خود در عرصه تحولات فناورانه (موردپژوهی: کتابداران کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی). *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۶(۳)، ۱۵۱-۱۶۵.

- زحمتکش، حسین؛ صوراناری، حسین؛ ستارزاده، احمد (۱۳۹۵). خوانشی انتقادی از ابعاد سیاسی شده نظریه جامعه و جهانی شدن شبکه‌ای مانوئل کاستلز. *فصلنامه پژوهش‌های روابط بین‌الملل دانشگاه علامه طباطبائی*، ۱(۲۰)، ۲۵۵-۲۸۴.
- دهقانی، کبری؛ مهر آوران، مهوش؛ نیکوکار، زهرا؛ یاری نسب، جمیله (۱۳۹۹). تأثیر برنامه‌های بهسازی سازمانی بر تقویت هویت حرفه‌ای معلمان. *فصلنامه مطالعات علوم تربیتی و روان‌شناسی*، ۵۵، ۲۵۹-۲۶۶.
- عابدی، مریم (۱۳۹۰). بررسی نقش جامعه شبکه‌ای به روی هویت اجتماعی جوانان (مطالعه موردی شهر اصفهان)، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته برنامه‌ریزی و رفاه اجتماعی، پردیس آموزش‌های نیمه‌حضوری.
- عبدالهی، زهرا؛ سیدعبدالهی، عارف؛ غلامی، فاطمه (۱۳۹۴). تحلیل جامعه‌شناختی شبکه اجتماعی (فیس بوک) بر هویت حرفه‌ای دانشجویان دانشگاه آزاد ایلام. *ششمین همایش سراسری آسیب‌های پنهان زیست دانشجویی، سندج*.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۳). جامعه شبکه‌ای و هویت جدید. ترجمه: محمدرضا معینی، *فصلنامه مجلس و پژوهش*، ۱۱(۴۳)
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰). *عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ (قدرت هویت)*. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: طرح نو.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰). *عصر اطلاعات*. ترجمه: احد علیقلیان، تهران: طرح نو.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۵). *عصر اطلاعات، ظهور جامعه شبکه‌ای*. ج ۱. ترجمه احمد علیقلیان، افشین خاکباز. تهران: طرح نو.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۵). *عصر اطلاعات، قدرت هویت*. ج ۲. ترجمه احمد علیقلیان، افشین خاکباز. تهران: طرح نو.
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۵). *عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ: پایان هزاره*. ترجمه احمد علیقلیان، افشین خاکباز. تهران: طرح نو
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۵). *فناوری اطلاعات، جهانی شدن و توده اجتماعی*. ترجمه مهدی عباسی. *فصلنامه فرهنگ دانش*، ۱
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۹). *جهانی شدن، گفتارهایی درباره یکپارچگی جهانی*. ترجمه علی اصغر سعیدی. تهران: انتشارات علم و ادب
- نارمنجی، سیدمهدی (۱۴۰۰). بررسی رفتار اشتراک‌گذاری اطلاعات کتابداران کتابخانه‌های عمومی در شبکه‌های اجتماعی مجازی در دوران محدودیت‌های ویروس کووید ۱۹. *فصلنامه بازیابی دانش و نظام معنایی*
- <https://dx.doi.org/10.22054/jks.2021.55738.1374>
- ولیزاده، لیلا؛ قربانی، احمد (۱۳۹۴). هویت حرفه‌ای پرستاران و عوامل مرتبط با شکل‌گیری آن: یک مقاله مروری. *نشریه پژوهش پرستاری ایران*، ۱۰(۴)، ۸۸-۹۷.
- هاشمی، سیدضیاء؛ نصیبی، مرجان (۱۴۰۰). بررسی هویت جوان ایرانی با تأکید بر نقش منابع هویت ساز در جامعه شبکه‌ای (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه تهران). *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱۰(۴)، ۹۷۵-۹۹۸.

References

- Abedi, M. (2011). *Investigating the role of network society on the social identity of youth (Case study of Isfahan)*, Master's thesis in the field of social planning and welfare, part-time education campus. (in Persain)
- Abdollahi, Z., Seyed Abdollahi, A. & Gholami, F. (2015). Sociological analysis of social network (Facebook) on the professional identity of students of Ilam Azad University. *Sixth National Conference on Hidden Injuries of Student Biology*, Sanandaj. (in Persain)
- Akhgari, M. (2009). Human identity in virtual media. *Ettelaate Hekmat va Marefat*, 4(40), 28. (in Persain)

- Anttiroiko, A. (2015). Networks in Manuel Castells' theory of the network society, See discussions, stats <https://mpa.ub.uni-muenchen.de/65617/>
- Baqaei, R. (2005). The impact of new information technologies on libraries and librarians. *Baharestan Message*, 48, 2-4. (in Persain)
- Castells, M. (2001). *Information Age: Economy, Society and Culture (Power of Identity)*. Translated by Ahmad Aligholian, Hassan Chavoshian, and Afshin Khakbaz. Tehran: Tarhe No
- Castells, M. (2001). *Information era*. Translated by Ahad Aliqlian. Tehran: Tarhe No.
- Castells, M. (2004). *Network community and new identity*. Translated by Mohammad Reza Moeini. *Quarterly Journal of Parliament and Research*, 11(43).
- Castells, M. (2006). *The information age, the emergence of a networked society*. Volume 1. Translated by Ahmad Aligholian and Afshin Khakbaz. Tehran: Tarhe No.
- Castells, M. (2006). *Information age, the power of identity*. Volume 2. Translated by Ahmad Aligholian and Afshin Khakbaz. Tehran: Tarhe No.
- Castells, M. (2006). *The information age, the end of the millennium*. Volume 3. Translated by Ahmad Aligholian and Afshin Khakbaz. Tehran: Tarhe No.
- Castells, M. (2006). *Information technology, globalization and social mass*. Translated by Mehdi Abbasi, *Culture of Knowledge Quarterly*, 1
- Dehghani, K., Mehr Avaran, M., Nikokar, Z., & Yari Nasab, J. (2020). The effect of organizational improvement programs on strengthening the professional identity of teachers. *Journal of Educational Sciences and Psychology*, 55, 259-266. (in Persain)
- Gibson, D. M., Dollarhide, C. T., & Moss, J. M. (2010). Professional identity development: A grounded theory of transformational tasks of new counselors. *Counselor Education and Supervision*, 50, 21-37.
- Giddens, A. (2000). *Globalization, speeches about global integration*. Translated by Ali Asghar Saeedi. Tehran: Science and Literature Publications. (in Persain)
- Gündüz, U. (2017). The Effect of Social Media on Identity Construction. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 8(5), 85-92.
- Habibi, A. (2019). Random and non-probabilistic sampling. Pars Electronic Publishing Manager. <https://parsmodir.com/db/research/sampling-types.php>. (in Persain)
- Harrison, A. (2020). *The Impact of the Network Society on the Professional Identity of Serbian Librarians*. Doctoral dissertation, Emporia State University.
- Hashemi, S., & Nassibi, M. (2021). Study of Iranian youth's identity in network society (Case study of Tehran University students). *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 10(4), 975-998. (in Persain)
- Hicks, D. (2020). The Construction of Librarians' Professional Identities: A Discourse Analysis. *Canadian Journal of Information and Library Science*, 38(4), 251-270.
- Kemmis, S. (2017). What Is Professional Practice? Recognising and Respecting Diversity in Understandings of Practice. In *Elaborating Professionalism: Studies in Practice and Theory*,

- ed. Clive Kanen, 65-139. London: Springer. http://dx.doi.org/10.1007/978-90-481-2605-7_8.
- Khojir, Y. (2018). *Networked community: The role of social networks and mobile messaging software in the evolution of civil society in Iran*. Doctoral dissertation, field of communication, social communication orientation.
- Narmanji, S. M. (2021). Investigating the Behavior Sharing Information of Public Library Librarians in Virtual Social Networks during the Constraints of the Covid 19 Virus, *Quarterly Journal of Knowledge Recovery and the Semantic System* <https://dx.doi.org/10.22054/jks.2021.55738.1374>
- Raj, M., Fast, N., & Fisher, O. (2018). Identity and Professional Networking. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(6), 722-784.
- Ten Hoeve, Y., Jansen, G., & Roodbol, P. (2013). The nursing profession: public image, self-concept and professional identity. A discussion paper. *Journal of Advanced Nursing*, 70(2), 295-309.
- Toffler, A., & Toffler, H. (1997). *Towards a new civilization*. Translated by Mohammad Reza Jafari. Tehran: Simorgh.
- Valizadeh L. & Ghorbani F. (2016). Nurses' professional identity and Related Factors in formation it: A review article. *Iranian Journal of Nursing Research*, 10(4), 88-97. (in Persain)
- Willett, G., & Clarke, D. (2014). Constructing nurses' professional identity through social identity theory. *International Journal of Nursing Practice*, 20(2), 164-169
- Zahmatkesh, H., Sooranari, H., & Sattarzadeh, A. (2016). A critical reading of the politicized dimensions of society theory and the globalization of Manuel Castells networks. *Quarterly Journal of International Relations Research*, 1(20), 255-284. (in Persain)
- Zebardast, M., & Ziarati Aziz, A. (2015). Recognising the Viewpoints of Librarians of Central Library of Astan Quds Razavi about Their Professional Position in Future (with Emphasis on Information Technology Role). *National Studies on Librarianship and Information Organization*, 26(3), 151-165. (in Persain)